



**פריטים מאלמה רוזה המנצחת**

6. **המנקס של אלמה** - בפנים היו כמה כתובות של אלמה מהולנו. הילדה רשמה בפנים בעיפרון שיר מהקורנט של רילקה שמאוד התאים להיים במחנה שהיא זכרה בעיניים



7. **השיר של אלמה** - אלמה רשמה שיר לרובש לסימפונייה של פולין והרמנים לא הרשו את רשמת השיר במחנה. הילדה הביאה את השיר לאחד והוא זכה לביצוע במבדיות ציטוטיות בעצמה



אלמה רוזה רשמת

**פריטים מאנה בורינסקי המדריכה**

אנה המדריכה של הילדה הגיעה ביחד איתה למחנה והיא הוכנסה לאושוויץ. מאושוויץ הצילחה אנה להעביר פריטים שהיא הכינה בעצמה להילדה לתזמורת בברקנאו.

8. **לוח שנה קטן** - אנה כתבה את כל התאריכים בסוף השנה במסגרה. זכרל אהוד וריא כתבה טקסט פילוסופי ורומנטי



9. **סיטניה לספר** - לכבוד יום ההולדת של סבתא אנה הכינה לה סימנייה לספר שעליה היא רקמה את תאריך היום הולדת שלה ועם טעות ביום אחד וסג. במקום ה31 באוגוסט.



10. **קופסת בשוויים להבדלה** - על הקופסה אנה רקמה את המשפט " שאו ציונה נס ודנלי"



אנה בורינסקי המדריכה

### פריטים מהתזמורת

1. חום לחיפה: הייתה הולדה בלגזאת פיק לרמי והתזמורים נרקמה עליו את שמו.



2. עט נובע סקרמר - לבנות התזמורת לא היו תזמורים במחנה והילדה חייתה אחרת על כתיבת דפי כבוד הפרטימוריות לכל כלי. אלמנת המנצחת הייתה מנגנת לתיירת על המסחר את המוזיקה והיא רמזה והילדה חייתה ממוזיקה אותה לכוים השונים בתזמורת. היא קיבלה עט נובע של פליקסא טרימר - טקסט המחנה של ברקנאו



3. וקליים לטוער - בחלק מהתזמורת שהייתה לבנות התזמורת שהתבטאה בלבוש האחות בזמנית ובאחד לנדל שיער הייתה הליכה לעמדת וקליים ללמול השירי. מוזיקה וקליים טיפית חלפת את דגמי ואייב הוא סוכל את עורח.



4. פאויש - הייתה קיבלה מייקרה - מולקת הברזיים של המחנה את החלק הראשוני של המניס של מנה. סמאקוט היא הייתה סודאן לעמדה וסקריאה קומים בשירה הייתה שירי עט שכת על מנת לחשוב על דברי רוח הלחנות במשע מתי גיום יום במחנה



5. כסוד מורה - על הרבה במחנה הייתה נבאה כסוד מורה עם הסגל של רוב מנים, כרעה שהיא וכל המורים של קיץ נרמי



### פריטים של הילדה מהמחנות

הילדה נשלחה למחנה הנשים בברקנאו והיא התקבלה לתזמורת הנשים במחנה כיוון שידעה לנגן בכינור. אחר כך היא נשלחה למחנה ברגן בלזן. בתקופתה במחנות היא השיגה וקיבלה פריטים מתחנותיה השונות עת הייתה כלואה בידי הצורך הנאצי.

### גלויות שהילדה שלחה מברקנאו לאוה ורבורג

ממחנה ברקנאו הילדה שולחת שלוש גלויות לאוה ורבורג שהייתה בשטוקהולם בשוודיה באותה העת ושלוש גלויות לנתן שולב שהיה שליח של תנועת החלוץ. הוא ישב בגינבה כשוויץ בזמן המלחמה. את הכתובות שלחה קיבלו חברי ההכשרה ממדריכיחם (אוה, ארתור והרב רט) לפני שהם נשלחו לברקנאו בכוונה שאם יש להם אפשרות שישלחו אות חיים לעולם החיצון

המכתבים שהילדה שולחת לאוה ונתן צריכים לעבור שלוש צנזורות של הגרמנים לפני שהם שולחים אותם ליעדם, משום כך על כל מכתב יש שלוש חותמות גרמניות. כשביל להצליח לעבור את הצנזורה הילדה מעבירה מסרים באופן סמוי והיא משתמשת לעיתים גם בכיתוב לועזי למילים עבריות כשביל שלא יבינו אותה, דבר שהיה מקובל מאוד כמכתבים בהקשר תנועתי בזמן המלחמה. היא מעבירה מסרים שקשורים לחברים, למדריכים, לערכים מההכשרה ולפעולות סיוע של אוה ונתן לגביה ולגבי חבריה במחנה

לאחר תום המלחמה והעלייה לארץ פגשה הילדה באוה ורבורג שהייתה גם חברת קיבוץ בנצר סרני והיא השיבה להילדה את הגלויות שהיא שלחה לה מהמחנה. את המכתבים שהיא שלחה לנתן שולב לא מצאנו אך בארכיון לבון בתל אביב נמצא מכתב תשובה למכתביה שנתן שולב שלח לה בתזרזר כשהייתה במחנה.

תרגום : אסף והילדה.



אוה ורבורג



חותמת נימית 44 13

מאת: חילדנט (שמה המלא) נייבאום  
כתובת: מחנה ברקנאו  
אזור: לוד נורברג

בר קדם:

לגברת  
איה ורבורג  
שטוקהולם  
שפיטבורג 44

עד אחרי:

ברקנאו, 30.1.44

שם היקבל:

שמתני לקבל מכן ידיעה ראשונה  
אני בריאה, מקווה שאת וכל הקרובים במצב טוב ועובדים. (שחברי ההכשרה  
בחים) האם נתן מתקדם טוב בלימודים? (מצליח לקדם מעולה למענו)  
האם אוה ורבורג (מדריכים מההכשרה) כתבים לך?

כאמננה

הילדה

mich und mein großer Wunsch ist, gelegentlich  
 nochmal zu haben. Euch zu zeigen dass ich es  
 eure Liebe verdient habe und auch ich gutes  
 kann an Euch wie es immer mit mir im  
 gehabt habe. Das ist und alle in  
 wandern & Bekannten viel mehr  
 als gepriesen von Deiner treuen Milder  
 namens Hilde Grynbaum  
 einst Langer Birkenau  
 bei Neu-Berun  
 Ober-Schlesien

**Rückantwortkarte**  
 Nur für den  
 Empfänger  
 des Briefes  
 zu benutzen  
 N 051  
 Deutsche S.

Eya Warburg  
 Stockholm  
 Strandvägen 41  
 Schweden

Ostern 25.8.43  
 1943

Ich kann es nicht ein bisschen von mir erhalten  
 Es geht mir und meinen Liebenden gesunden gut. Auch  
 Herbert soll sich wohl befinden. Wir arbeiten es fällt  
 uns nicht schwer da wir ja gewohnt sind sehr oft  
 muss ich an die gemeinsamen mit Euch verlebte Zeit den-  
 ken Diese Erinnerung wird immer sehr warm mit blei-  
 ben und ich bin dankbar zu Euch alle Erinnerung an  
 ihr gemessen zu haben. Seine Kinderstube vermisst natürlich  
 Sicher wird dann Dir ja auch über ihr Befinden berichtet  
 haben. Hast Du von Mathias und Arzi etwas. Ich hoffe  
 dass es ihnen gut geht denn nichts möchte ich lieber  
 als wieder mit ihnen vereint zu sein und ich nehme  
 an, Ihr meine liebsten, behaltet mich weiter  
 lieb denn ich kann Ihr nicht früher so bald auf

**צלויה שנייה:**

2.10.43 חתמת גרמנית

צד קדמי-

לגברת,

מאת: הילדה גרינבאום.

אזה ורבורג

כתובת: מחנה ברקנאו

שטוקהולם

אזור: ליד ניו-ברון אוברשלוואן

שטרנוווגן 41

שוודיה

צד אחורי-

25.8.43

אזה היקרה!

עכשיו את יכולה לקבל ממני שוב סימן חיים.  
 המצב הבריאותי של כל החברות שלי טוב. (אנחנו עוד שורדות)  
 העבודה לא קשה לנו משום שאנחנו היינו רגילים כבר מקודם לעבוד.  
 יוצא לי לחשוב הרבה על שעות משותפות שביליתי עם אנה (המדריכה  
 מההכשרה), המחשבות האלו ילכו אותי בכל מקום ואני אסירת תודה על  
 החינוך שזכיתי לו.

ערכים מהבית לא שוכחים.

אני מאמינה שאנה כותבת לך גם על המצב שלה.

את שמעת משהו מנתן או מארצי? (א'י Arzi), האם נתן מתכנן איזו פעולת  
 סיוע) אני מקווה שהם מרגישים טוב והדבר שהייתי הכי רוצה זה להיות  
 איתם ביחד. אני רק מקווה קרובים אהובים שלי שאתם תמשיכו לזכור אותי  
 ותהיו גאים בי כמו פעם. התקווה הגדולה ביותר שלי היא להראות לכם  
 שאני ראויה לאהבה שלכם אלי ושאני אוכל להחזיר לכם על כל מה  
 שעשיתם עבורי.

לך ולקרובים האהובים דרישת שלום חמה

מהילדה הנאמנה.

זב  
 צו  
 לג  
 וא  
 ש  
 ש  
 ש  
 —  
 צו  
 כל  
 א  
 ז  
 א  
 ז  
 מ  
 ש  
 א  
 א  
 ע  
 א  
 ה  
 א  
 ה  
 א  
 א



THE UNITED STATES OF AMERICA  
DEPARTMENT OF JUSTICE  
FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION  
WASHINGTON, D. C. 20535

MEMORANDUM FOR THE DIRECTOR, FBI  
SUBJECT: [Illegible]

DATE: [Illegible]  
TO: [Illegible]  
FROM: [Illegible]

[Illegible typed text]

[Illegible typed text]

100  
101  
102  
103  
104  
105  
106  
107  
108  
109  
110  
111  
112  
113  
114  
115  
116  
117  
118  
119  
120

### מכתב ששלח נתן שוולב מג'נבה להילדה לברקנאו

נתן שוולב שלח מטעם החלוץ (תנועה ציונית עולמית של יהודים לעלייה לארץ) ישב בזמן המלחמה בגינבה. ממקום מושבו נתן ניחל חליפת מכתבים ושמר על קשר עם יהודים שהיו במדינות הכבושות בידי הנאצים וסייע להם בפעולות בריחה. במכתבים אז כאמור היה נעשה שימוש במילות קוד סמויות בשביל לעבור את הצנזורה הגרמנית. במכתביו הפרטיים שלח נתן עדכונים על התקדמות בניית הארץ מתוך רצון לחזק את האנשים ולתת להם תחושה שהתנועה עומדת מאחוריהם, הוא היה גם מעדכן על פעולותיו בניסיונות לחברחת יהודים מהארצות הכבושות.

14. שיעון- רבקה בציה (שהייתה עם הילדה במחנות) ביקשה מהילדה שתלך לראות אם הגיע משלוח עם דודה שלה וחברה שלה מפולין. הילדה מצאה את החברה שלה, אך דודתה כבר מתה. היא יצרה איתה קשר והייתה מסייעת לה. החברה של רבקה מצאה דרך לברוח מהמחנה ולפני שהיא ברחת היא נתנה להילדה שיעון כמתנה בעבור ידידותן וסיועה.







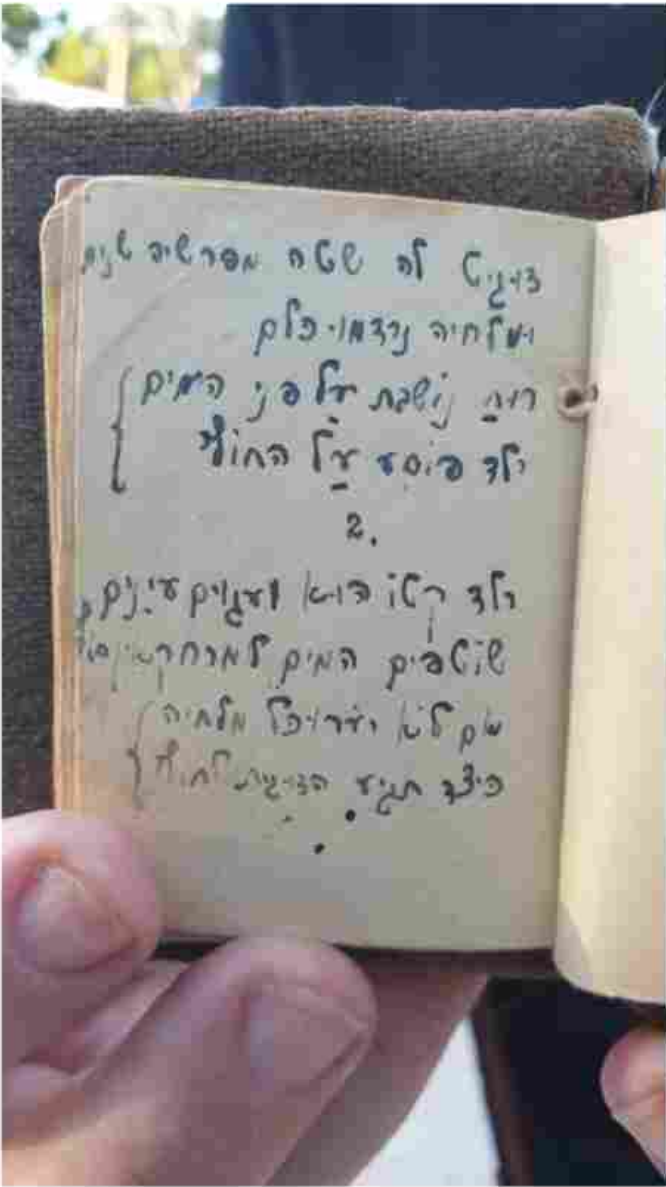
שיד ההעפלה

אילור האם ההר!  
אילור האם ההר!  
ספרך מ' וחסוים  
אילור!  
אילור הר ה' אילור  
הואיל אילור אילור  
האילור האילור  
אילור האם ההר  
האילור!

אילור אילור - אילור אילור!  
אילור אילור  
אילור אילור  
אילור אילור  
אילור אילור  
אילור אילור  
אילור אילור  
אילור אילור

24 XII  
1945

אילור



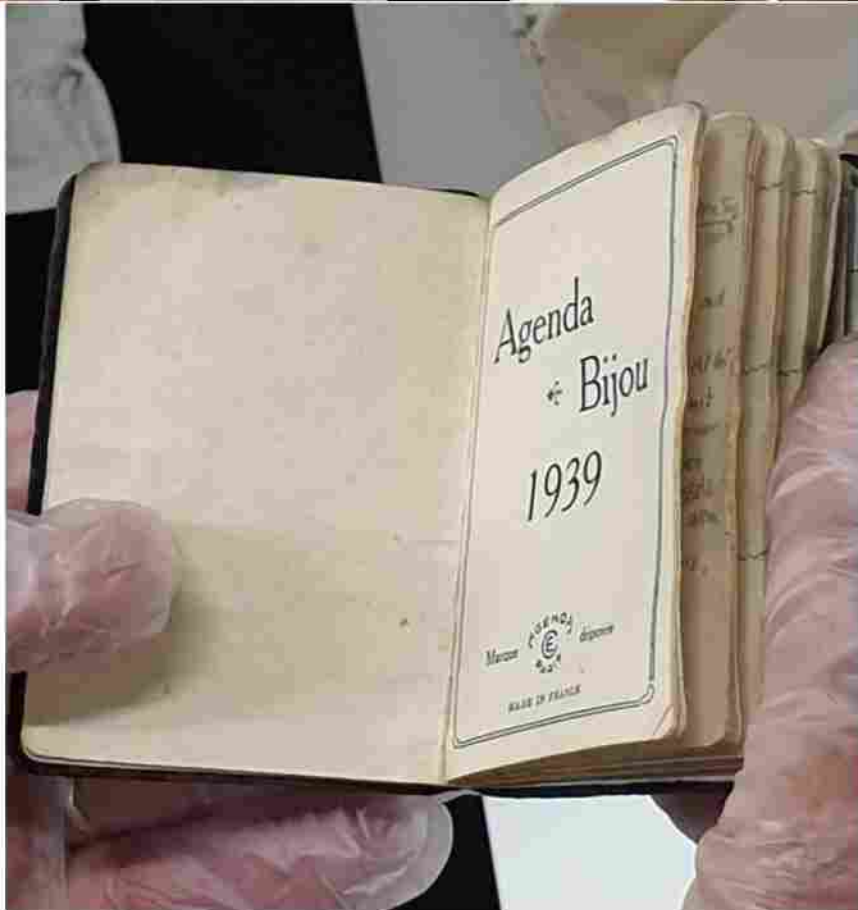
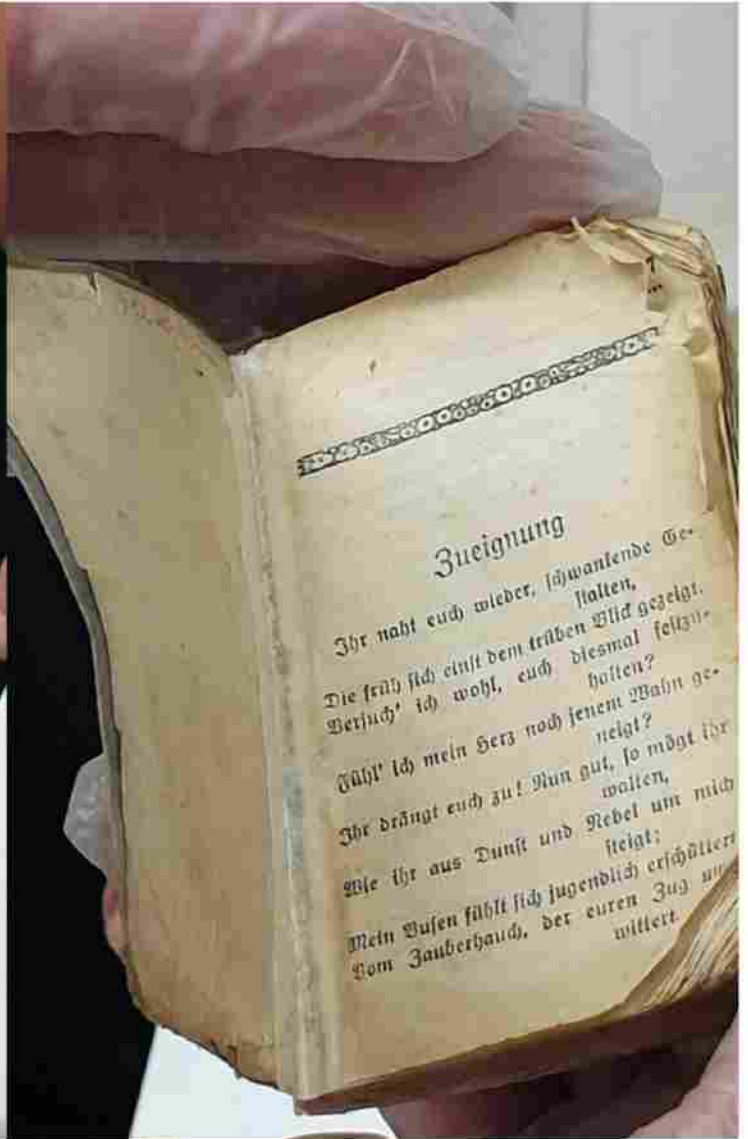














## NOTES

reiten, reiten, reiten, reiten reiten reiten  
nach dem Tag, archaische Naumb  
reiten, reiten, reiten  
und der Hut ist so müde und  
die Sehnsucht so groß.

Kost-Gest sein einmal, nicht in  
mer sich selbst bewirten mit  
Königlicher Kost. Nicht immer  
sollat sein einmal die Locken  
offen tragen, insofern Sessel  
sizen und so ganz nach dem  
Bulo sein und wissen: das,  
was geschieht, ist gut.

In the month of August  
the weather was  
very good and the  
sun was very bright  
and the water was  
very clear and the  
sight was very good

July was fine  
and the weather was  
very good and the  
sun was very bright  
and the water was  
very clear and the  
sight was very good  
The water was very  
clear and the sight  
was very good  
The water was very  
clear and the sight  
was very good  
The water was very  
clear and the sight  
was very good  
The water was very  
clear and the sight  
was very good

In mir blüht die Luft  
die ich schon seit  
und durch die Zeit nun ermannen geht  
wie diese Zeit  
und schlingt in sich diese Töne  
auf in ein altes auf —

Ich bin was für  
mit Wünsche furcht  
mein Herz in jeder Zeit im Lichte  
dort was kann man  
all meine Hand und mein Verlangen  
In jeder Zeit ein altes auf  
Alles alles geht gut wieder auf  
Zeit will doch nur  
früher für mein Herz  
Kuh's ist es auch  
in der Zeit  
wie ein altes auf